

Rondetafelgesprek Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA)

- Inbreng Mirjam Bink, co-founder ONL voor Ondernemers:

Ik zit hier namens ondernemers. Namens talloze opdrachtgevers en zelfstandig professionals die te kampen hebben met grote onduidelijkheid. In de economie en arbeidsmarkt heerst onrust en het is ons primaire doel om die onrust weg te nemen.

Vanuit ondernemers gezien is de DBA op meerdere vlakken een hele zure appel. De economie draait eindelijk lekker. Ondernemers hebben weer genoeg opdrachten. Je ziet dat opdrachtgevers orders binnenhalen en hun productie willen opschroeven. Tot aan de invoering van de DBA zagen zzp'ers de vraag naar hun diensten sterk toenemen. Nu gooit de overheid roet in het eten met ingewikkelde en technische wetgeving. Wetgeving die ook niet spoort met de manier waarop opdrachtgevers en zzp'ers zich tot elkaar verhouden. Vorige week zaten we hier in de Thorbeckezaal met zzp'ers en hun opdrachtgevers, (vrijwel) alle Kamerleden hier vandaag waren ook daar aanwezig. Het werd toen pijnlijk duidelijk dat het onmogelijk is om het arbeidsrecht uit 1907 te projecteren op de arbeidsmarkt van vandaag. Begrippen als de gezagsverhouding en de vrije vervangbaarheid zijn niet te rijmen met de unieke expertise en ervaring op basis waarvan ondernemers hun diensten verlenen.

De DBA is mislukt. Het systeem met modelcontracten moet echt van tafel. Het is een heilloze weg om te proberen hier nog wat van te maken. De uitgangspunten zijn ook verkeerd. Er wordt met deze wet ook op geen enkele manier rekening gehouden met de nieuwe manieren van ondernemen en werken, waarbij zzp'ers zich verenigen in steeds wisselende samenwerkingsverbanden om samen opdrachten aan te pakken. De DBA heeft geprobeerd zzp'ers terug te duwen in de oude mal van de relatie tussen werkgever-werknemer en het is pijnlijk duidelijk geworden dat dit niet werkt.

Natuurlijk begrijpen ondernemers dat je misstanden moet voorkomen, maar waarom moet de overgrote meerderheid van ondernemers - 99.9% is te goeder trouw - de dupe worden van een paar bedrijven die een loopje nemen met de mogelijkheden die de wet bood onder de VAR? Staatssecretaris Wiebes sprak in zijn laatste video van een tental evident kwaadwillende bedrijven die hij nu wel gaat aanpakken.

Mijn oproep vandaag is om het landsbelang voorrang te geven boven partijpolitieke spelletjes. Ik doe een beroep op het gezond verstand zodat er voor het jaar 2017 duidelijkheid is over de juridische consequenties van het opschorten van de DBA. Wij zijn blij dat DBA is opgeschort, althans de handhaving daarvan. Daar hebben wij met ONL voor Ondernemers sterk voor gepleit. Echter, met alleen uitstel van handhaving zijn we er niet. Het moet voor opdrachtgevers en zzp'ers klip en klaar zijn dat zij de wet niet overtreden als zij toch met elkaar in zee gaan. Hier is nu nog onduidelijkheid over.

Het is dan niet gek dat met name multinationals en banken het nog steeds niet aandurven om ondernemers opdrachten te gunnen. Opdrachtgevers geven nog steeds de voorkeur aan payroll en detachering. Zzp'er willen dit niet. Zij moeten dan hun zelfstandigheid opgeven en een aanzienlijk deel van hun tarief inleveren.

Mijn tweede oproep is om de komende maanden te gebruiken om drastische hervormingen van het arbeidsrecht en het belastingstelsel voor te bereiden. Het is de taak van een volgende coalitie om bij de formatie het arbeidsrecht grondig te moderniseren. Werkgeverschap moet weer aantrekkelijk gemaakt worden. Het begrip ondernemerschap moet verankerd worden. We hanteren nu nog definities uit 1907.

Ondernemers hebben al te kampen gehad met de WWZ waardoor werkgeverschap onaantrekkelijk is gemaakt. De DBA heeft opdrachtgeverschap onaantrekkelijk gemaakt. Samen houden deze wetten de arbeidsmarkt in een wurggreep.

Zzp'ers hebben een eigen grondslag in het belastingstelsel nodig. Zorg dat zij zelf een risicoprofiel kunnen kiezen en dat zij zich vrijwillig en betaalbaar kunnen verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid en ziekte. Zolang we blijven denken in hokjes van 'of werkgever, of werknemer' blijven we altijd achterhaalde wetgeving maken. Er is een smaak bijgekomen. De zelfstandig professional. Wees blij dat deze ondernemers er zijn en erken hun toegevoegde waarde aan de economie. We moeten aan de slag met een goede wettelijke verankering van zzp'ers in het belastingstelsel en het arbeidsrecht. Hierbij moet de zzp'er zelf het uitgangspunt zijn.

We kunnen concluderen dat de oplossing niet meer gezocht moet worden in de oude polder. Kijk maar naar de WWZ, de impasse over Loondoorbetaling bij Ziekte, en nu de DBA. De oude manier van wetten maken is niet meer toereikend. Veel meer groepen moeten zich gekend voelen in aankomende veranderingen in het arbeidsrecht en de fiscaliteit – met name ondernemers. Zij zijn de sleutel naar de maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan."

Bijlage:

- Opinieartikel Hans Biesheuvel, Financieele Dagblad, 9 november 2016.

Schort modelcontracten zzp'ers op en hervorm arbeidsmarkt fundamenteel

Het systeem van modelcontracten voor zzp'ers — de wet DBA — heeft geleid tot een puinhoop op de arbeidsmarkt. Het dreigt een groeibreker te worden voor de economie. De signalen stapelen zich op dat zelfstandig professionals (zp'ers) het ondernemerschap onmogelijk gemaakt is. Opdrachtgevers zien door de DBA grote risico's rondom het inhuren van zp'ers. Zij zoeken zekerheid via intermediairs, detacheringsbureaus en payrolldienstverleners. Ondernemers die normaal hun diensten aan deze opdrachtgevers aanboden, zien hun omzet kelderen. Ik heb e-mails van zp'ers die voor tienduizenden euro's aan werk in rook hebben zien opgaan. Ondernemers die uiteindelijk via bemiddelingsconstructies aan de slag gaan leveren naast hun zelfstandigheid ook een fors deel van hun winst in. Terecht staan 1,1 miljoen mensen die actief zijn als zp'er op hun achterste benen.

Schort de DBA op. Geef opdrachtgevers en opdrachtnemers de expliciete toezegging dat er geen boetes of naheffingen volgen voor iedereen die diensten aanbiedt of inhurt vanuit een KvK-nummer. Liever een korte staat van wetteloosheid, dan permanente onrust in de economie en op de arbeidsmarkt. Er is een broodroof gaande op een zeer grote groep mensen. Ik sta achter het bestrijden van schijnzelfstandigheid. De Wet DBA is echter de omgekeerde wereld. Er worden 1,1 miljoen zelfstandigen opgezadeld met modelcontracten om problemen bij 1,6% van deze groep aan te pakken.

Een tweede argument om de DBA op te schorten is dat deze in de praktijk ook voor de overheid zelf een onmogelijke wet is. De Belastingdienst is niet in staat om te controleren of opdrachtgevers en zp'ers zich aan de modelcontracten houden. Onder het oude systeem met de VAR werden er 1800 ondernemers per jaar onderzocht. Het is een illusie te denken dat dit nu met de DBA anders is. Mensen die nu expres niet met modelcontracten werken om geen slapende honden wakker te maken, worden beloond.

De wet DBA legt fundamentele problemen op de arbeidsmarkt bloot. Iemand wordt gezien als werknemer als deze tegen betaling persoonlijke arbeid verricht in een gezagsverhouding. Een zp'er wordt echter ingehuurd vanwege zijn of haar unieke, eigen expertise. Het is niet meer dan logisch dat een opdrachtgever iets te zeggen wil hebben over hoe de opdracht wordt uitgevoerd. De Belastingdienst keurt modelcontracten per definitie af wanneer sprake is van een gezagsrelatie, of als ondernemers zich niet vrij kunnen laten vervangen. Voor de freelance cameraman, de IT-professional, financieel specialist, technisch tekenaar en ga zo maar door, is dit onmogelijk. Het probleem zit hier in het feit dat de wettelijke definitie van persoonlijke arbeid niet meer past bij de manier waarop zp'ers actief zijn in de economie. Het is logisch dat het fout gaat wanneer een staatssecretaris op basis van een verouderde definitie met oogkleppen op handhaaft.

Opschorten van de DBA totdat een nieuw kabinet fundamentele veranderingen presenteert is noodzakelijk. Een echte oplossing voor het zzp-vraagstuk vereist een blik op het gehele samenspel van fiscaliteit, arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Onderwerpen als het

pensioenstelsel, verzekeringen tegen arbeidsongeschiktheid en ziekte, afspraken over scholing, duurzame inzetbaarheid en het ontslagrecht lopen allemaal in elkaar over. We moeten stoppen met het fiscale onderscheid tussen werkenden en zelfstandigen, zonder iemand de vrijheid te ontnemen om voor eigen rekening en risico actief te zijn.

Een eigen fiscale grondslag voor zelfstandigen is dringende noodzaak. Zelfstandigen zijn een integraal, niet te negeren en onuitwisbaar element van onze economie en arbeidsmarkt. Het is vreemd dat mensen nu gedwongen worden om of volledig werknemer te zijn, of volledig ondernemer. De zzp'er bestaat niet. Het is een heterogene groep. Inkomens wisselen enorm, net als de mate van verzekering tegen arbeidsongeschiktheid, veroudering van kennis en de oude dag. Het risico op een inkomensval of langdurige werkloosheid verschilt sterk per ondernemer, net als de bereidheid om dit risico bewust te lopen. Laat zp'ers zelf een risicoprofiel kiezen. Naar gelang dit profiel horen daar ook bijdragen aan verzekeringen en sociale zekerheid bij.

De Wet DBA legt pijnlijk bloot dat onze wet- en regelgeving op het gebied van de arbeidsmarkt achterhaald is. Hier mogen goedwillende opdrachtgevers en ondernemers echter niet de dupe van worden. Schort de DBA op en ga met het volgende kabinet eindelijk aan de slag met fundamentele hervormingen op de arbeidsmarkt.